

Sannhetens og frihetens
farligste fiender er
den kompakte majoritet.

Henrik Ibsen

Nr. 9 - 1983 - 32. årgang
Løssalg kr. 5,-

Etter «Alexander Kielland»-operasjonen :

Hva med krysseren «Blücher»?

Snuingen av «Alexander Kielland»-plattformen er fullbragt.

Derfor retter vi nå oppmerksomheten mot et annet vrak som ligger på bunnen av en norsk fjord, nemlig krysseren «Blücher» som gikk under ved Oscarsborg den 9. april 1940.

Over 1000 mann av besetningen, og landgangstroppene som skulle besatt Oslo, omkom.

Til tross for mange henvedelser fra svensk og tysk hold har norske myndigheter avvist oppmodningene om å heve vraket.

For flere år tilbake ble det solgt til direktør Einar Høvdning, som til norsk presse har gitt mange forvirrede uttalelser, om hvorfor «Blücher» fortsatt ligger på bunnen av Oslofjorden.

— Forståelig, sier overlevende, nå pensjonerte marineoffiserer, til «Folk og Land».

— Ombord i skipet befinner seg safer med dokumenter som vil skade Norges navn ute i verden, samtidig som kjente slekter vil bli skandalisert for all fremtid.

Av interessante papirer skal bl. a. være en fullstendig oppgave over nordmenn som var i tysk tjeneste før okkupasjonen, bl. a. 3000 Abwehrfolk. En navneliste over nordmenn som skulle innsettes i viktige stillinger umiddelbart etter landgangen skal også finnes ombord i «Blücher».

Til «Folk og Land» opplyses at det mellom eieren av vraket, Einar Høvdning, og det tyske pressebyrået «Bild und Text», eksisterer en kontrakt, der byrået skal ha eneretten til all rapportasje fra båtens indre ved eventuell heving. Ikke på noe tidspunkt skal eieren tillate representanter for presse, film, og kringkasting adgang til krysseren, men henviser dem til det tyske byrå. En dykker, med erfaring fra «Alexander Kielland»-snuingen, sier til «Folk og Land»: — En heving av «Blücher» er en bagatell i forhold til snuoperasjonen. Jeg tror likevel de omtalte safene forlengst er hentet opp fra dypet, — og ødelagt.

Var Nasjonal Samling et arbeiderparti?

— Med god grunn kan man slå fast: Vidkun Quisling's «Nasjonal Samling» var et arbeiderparti.

Dette sier tidligere sjefredaktør Chr. Christensen i «Morgenbladet», der han omtaler Øystein Sørensen's bok: «Fra Marx til Quisling».

Aventura Forlag har ennå ikke sendt oss noe anmelder-eksemplar av boken, men vi går ut fra at feilen rettes opp snarest, da mange mennesker, også utenfor «Folk og Land»s krets vil være interessert i vår mening om innholdet.

I omtalen av «Fra Marx til Quisling» skriver Chr. Christensen bl. a.:

Dette er en ubehagelig bok — for mange. Forfatteren kaller bokens innledning for: «Fem store overløpere», og det er disse fem menneskers ideologiske synspunkter, handlinger og skjebne boken er vevet rundt, men den viser også at overgang fra sosialisme og marxisme til nasjonal-sosialisme ikke var så ganske ualminnelig.

Ved et Kompani Linge-jubileum sa Alv Fostervold, som da var forsvarsminister: «Det var ikke generalenes krig, det var ikke soldatenes krig — det var ikke folkets krig». Fostervold var gutt under krigen, og siden han bodde på Møre hadde han kanskje en følelse av at «hele

folket reiste seg til motstand». Hadde han fått anledning til å lese Øystein Sørensen's bok før han holdt sin Kp. Linge-tale på Akershus slott, ville han nok formulert seg noe anderledes.

Quislings menn

De fem politikere forfatteren karakteriserer som renegater er følgende:

Eugene Oloussen

Olaussen var ingen smågutt i det radikaleste Norge, han deltok i Kominterns tredje kongress sommeren 1921, han ble stortingsrepresentant for Arbeiderpartiet, og senere for NKP. Han er kalt for Norges første kommunist.

(Forts. side 7)

Russerne kommer

De gamle russiske blå tsarer var stadig på erobringstog, og utvidet sitt rike, på bekostning av sine mer eller mindre forsvarsterke naboer. Man skal ikke her ramse opp historiske kjennsgjeringer som beviser dette. Senere har de røde tsarer i Kremles haller fulgt de samme spor. Man skal heller ikke kjede eventuelle lesere med å ramse opp sovjetledernes infiltrasjon i, og undertrykkelse av andre land, ikke minst deres naboer. Men man må ha lov å nevne det ferskeste eksempel, Afghanistan, som tross all sovjetisk påstand om «hjelpesprogram», bare er et steg på veien mot østens oljekilder, og erobringen av «veien til Mandalay», for dermed å overta den fulle kontroll med trafikken gjennom Suezkanalen — den dag tiden er inne.

Når kommer så Norges tur?

Vi vet at russerne gjennom tidene har hatt stor interesse for våre isfrie havner, mot Atlanterhavet, som kanskje for tiden er verdens mest interessante område, militært sett. Den eneste isfrie havnen Sovjet har mot «europæiske» farvan er Murmansk, inne i Kolafjorden, og derfra må Nordishavet passerer, som vel er

et av klodens mest værharde farvann, før de kan nå ut i Atlanterhavet. Da sett bort fra Østersjøen.

Fra historien vet vi at drottsete Erling Vidkunson av Bjarkøy og Giske, som levde fra 1292 til 1335, organiserte forsvaret av Finnmark mot russisk angrep, og sluttet freds- og grensetraktat med Novgorod, det gamle Holmgard, allerede i 1326.

(Drottsete: formynder for umyndig konge, barnekonge, i dette tilfellet Magnus Erikson. Erling Vidkunsson og Vidkun Erlingssønner er forresten nevnt i Ragnhild Magerøys historiske roman: «Kvassere enn sverdet».)

Under Den store nordiske krig, 1700—1721 (Karl XII), erobret russerne Åland, og angrep herfra Sveriges østersjøkyst, som de herjet og brente tre somrer på rad, 1719—1721. Nesten alle ålendinger flyktet til Sverige, og vendte tilbake til sine ødelagte hjem først i 1722.

I 1808 erobret russerne på ny Åland, og beholdt øyene til etter første verdenskrig. Den daværende russiske tsar, Aleksander I Pavlovitsj, hadde store planer om å gjøre Åland til en festning,

og et utgangspunkt for videre erobringstog vestover. Han begynte med å bygge en stort anlagt flåtebase ved Bomarsund, et slags Nordens Gibraltar. Men i 1854 angrep britisk-franske flåte- og landgangsstyrker Bomarsund og sprengte festningen i luften.

De ville nok sette en stopper for russernes planer om videre fremtreden vestover mot Norges isfrie havner, med russiske flåte- og landbaser ved vår Atlanterhavskyst.

Fra nesegruse beundrere av undertrykkerstaten Sovjet, det «fredselskende Sovjet», er det flere ganger presisert at vi aldri har vært i krig med Russland. Dette er vel forsåvidt sant, bortsett fra Erling Vidkunsons forsvar av Finnmark, og at hans «myndling», Magnus Erikson, av en eller annen grunn fikk krig med Russland i 1348, akkurat da Svartedauen begynte å herje i begge rikene.

I 1811 hadde Carl Johan, svenskekongen, bedt sin gamle «sjef», Napoleon, om hjelp til å erobre Norge, men fått avslag. Da henvendte Carl Johan seg til Sveriges gamle «arvefiende»,
(Forts. side 7)

«Det er for meg en gåte»

UTDRAG FRA ET FOREDRAG AV PROFESSOR MAGNE SKODVIN

«Det er skrivi svært mykje om Quisling, ikkje minst i utlandet. Men det er ein ujamn og stundom lite opplysende litteratur. Det kjem ikkje berre av at folk ofte skriv med sterke kjensler for og imot, at han er helt eller skurk. Det kjem like mykje av at mange skriv utan å ha nok greie på emnet. Det gjeld ikkje minst utlendingar.

Quislingsaka var ein av dei store etterkrigsprosessane, og vekte stor internasjonal interesse. Mange av dei lærde verk om «lojalitet» og «svik» som etterkrigstida førte med seg, er merkte av at når Quisling skal plasserast i biletet, så ser ein at forfatterane ikkje kan norsk, og ikkje har greie på norske tilhøve, og greier seg med rettsreferat som dei har lesi i store britiske og amerikanske aviser. Det vil seia at dei bygger på gode og drevne journalistar, men heller ikkje meir; og dei dreg ofte store og merkelege konklusjonar av tilfeldige hastverksmerknader.

Etter kvart som denne litteraturen aukar, så siterer dei kvarandre, og det lagar seg heile batteri av fotnotar, der det stort

sett er dei same, avgrensa kunnskapane som let seg stokka på nye måtar og kan puttast inn i modellar.

Dei fleste bygger på referat frå Quislingsaka. Difor kjem dei til å nøya seg med dei delar av Quislings liv og lagnad som der er omhandla, og med dei syn på hans personlegdom og tankeliv som kom fram i retten. Men retten tok berre for seg slike punkt som Quisling kunne tiltalast og eventuelt dømast for, og slike sider av hans eigenskapar som forsvar eller påtalemakt fann grunn til å draga fram. Store delar av Quislings liv ligg utanfor dette, til dømes dei åra då han sjølv var utanfor i norsk politikk, særleg 1936—1940. I denne tida skreiv han mykje og ofte, til dømes i «Fritt Folk», som den gongen var vekeblad, utgjeve av Nasjonal Samling. Ein kan ikkje hevda meiningar om Quislings syn på stormakter og internasjonal politikk utan å ha studert dette. Men det vert ofte forsømt. Resultatet er merkelege og motstridande påstandar.

Det stenografiske referatet av

prosessen mot Quisling er trykt og utgjeve på offentlig kostnad, og finst i dei fleste nokolunde store boksamlingar. Det er interessant lesnad, ikkje minst bør ein studera Quislings egne innlegg. Det er lett å sjå at han strider for sitt liv og sitt ettermæle, og at han meir enn ein gong kjem i strid med kjensgjerningane, til dels temmelig tydelig. Men det er og ei fengslende innføring i hans egne tankebanar, og tankevekkjande fordi det syner korleis han tolkar verda, historia og politikken ut frå sine egne sterke og urrikkelege meiningar om korleis ting bør vera, når ein ser dei i sin store samanheng.

Manuskriptet «Universismen» skulle gje svaret på dei store filosofiske gåter, eit nytt syn på heile det menneskelege tilvære, «et nytt lys for menneskene», «en ny verdens- og livsanknuelse», og han var ikkje i tvil om at i sine hovudliner ville hans tankar gje «de riktige og endelige oppfatninger av tilværelsen».

Det vitnar om ei sterk tru, og om ein uvanleg sjølvtilitt.

(Forts. side 7)

Hvilken bok?

I «Folk og Land» ser jeg nogle bøker om de norske frivillige på Østfronten 1941-45. Da jeg hører til de Danske, der var med på Østfronten, og som den danske stat derefter velvilligst fratog formue og pension, men til gengæld gav frit ophold i 4 år, så jeg nu må eksistere på en folkepension, har jeg ikke råd til at købe mere end en af de mange norske bøger. Hvilken?

Jeg har været med til at udarbejde de danske frontfrivilliges historie og vil gerne have en bog, der viser hvor de norske kamerader var innsat. Jeg er ikke interessert i personlige oplevelser, men f.eks. hvor Regiment Norge var innsat, med hvor stor styrke, og de taktiske forhold, m.v.

I Kaukasus var de norske frivillige vel, ligesom de danske, spredte mellem I/Germania og II/Nordland og hvor de var? Hvor var Legion Norge innsat, hvornår blev den opstillet og dens styrke?

Foran Oranienbaum-kesselen har jeg indtegnet Rgt. Norge ret utydeligt på et kort 1:300 000 øst for Rgt. Danmark. Har De Rgts nøjagtige stilling. Rgt. blev vist under tilbagoget innsat mod øst ifølge en bog af Tieke. På et meget laset kort 1:100 000, som en Kompchef fra Rgt. Danmark har overlatt mig, er I og II/Rgt 23 (Norge) indtegnet.

Ved Narva ved jeg hvor Rgt Norge lå (fra Kreenholm mod vest foran det russ. indbrud.).

I Kurland ved jeg kun, at Rgt Norge lå øst for Rgt Danmark, noget sydøst for Prekuln. Aufkl. Abt. 11 var vist mellem Rgt Danmark og Norge.

Hvis Deres forlag har en enkelt bog eller et par piecer, der kan udfylde mit bibliotek, beder jeg om opplysning.

P. E., Gentoft, Danmark

Vi har sendt deg Frode Halles bok: «Fra Finland til Kaukasus» og annet.

Red.

Forsoning og premisser

Etter å ha lest innlegget «Forsoning og premisser» synes jeg det passer å komme med et motinnlegg som bidrag til en meningsfull debatt om forsoning mellom nordmenn på tapersiden og nordmenn på vinnerensiden nå 38 år etter krigen er slutt.

Da vil jeg først understreke at det er hensikten hos hverandre en bør kunne anerkjenne og respektere, ikke handlingene. Derfor må ikke handling og motiv blandes sammen. Det er også forvirrende å trekke inn holdninger og dermed få det til å se ut som om holdning og hensikt er det samme.

Jeg tror ikke det vil by på noen vanskeligheter for oss på tapersiden å erkjenne at det

Quisling gjorde 9. april 1940 var rettsstridig etter norsk lov. Men hvilke regler var gyldige under okkupasjonen? Vi hadde jo Haag-konvensjonen som omfattet krig og okkupasjon. Norge hadde godtatt disse og da måtte de vel også gjelde her i landet. Men heller ikke handlinger etter disse overenskomster inngår i forsoningen.

Det er en ufin måte å argumentere på å gjøre nordmenn ansvarlige for gjerninger som tyskerne gjorde under krigen. Det var vanskelig nok å vite hvorledes en skulle handle riktig her i landet under okkupasjonen om en ikke også skal gjøres medansvarlig for andres handlinger i andre land.

At krig er en forferdelig sak er alle enige om. Da dreper en og påfører hverandre savn og lidelser. Men å legge hele skylden for dette på nasjonalsosialismen er vel litt for enkelt. Jeg tror ikke vi kan regne med at en evt. ny krig blir mindre grusom fordi om nasjonalsosialismen ikke eksisterer lenger. Tvert imot er mange vel mer redd en ny krig nå enn noengang tidligere i vår historie p.g.a. de fryktelige våpen som da vil anvendes.

Hvorfor er situasjonen blitt slik? I 1945 var jo det onde knust, hovmodet knekket og de allierte hadde seiret. Det hadde kostet enorme ofre i form av menneskeliv, lidelser og materielle skader, men nå lå alt til rette for en trygg fremtid. Likevel har det utviklet seg stikk motsatt. Hva er gått galt?

Frontkjemper

Bitter humor

MOTDAGISTENE fra 20-årene, som bekjente seg til den russiske revolusjon, sitter idag som velfødde pensjonister, etter nøkkelstillinger og maktstillinger fra 1940 av.

I mellomkrigstiden kjempet de mot ethvert forsvarstiltak.

Under okkupasjonen kjempet de på sin måte. Ikke først og fremst for fedreland og demokrati, men *aller mest* mot sin bitreste fiende, den nasjonal-sosialistiske ideologi, som ville gi dødsstøtet til deres egen.

De seiret, og mens de var i eksil ga hele utviklingen dem et mer intimt samarbeide med de tidligere så foraktede kapitalist-imperialistiske krefter. Ja, de

fikk trykke hans majestet i hånden og kom på fortrolig fot med ham rundt arbeidsbordet.

Etter hvert utviklet de seg til gode patrioter og A-paktfolk.

I løpet av noen år ble de gode patrioter, *ikke* gjennom egen tankekraft, men gjennom situasjonens press. Årene gjorde dem til patrioter, tross lange tiders kamp mot forsvaret.

Samtidig ble andre gjort til landssvikere, tross deres iherdige innsats for forsvaret.

Det er livets bitre humor.

Offiser, Ringerike

Et hederlig standpunkt

I Norsk Arbeidsgiverforenings jubileumsbok 1900-1950, heter det på side 150:

«Når man har sett de mange avskrekkende eksempler på med hvilken heseblesende iver enkelte personer og organisasjoner i etterkrigstiden har skrappt sammen likt og ulikt for å kunne presentere en respektabel nasjonal innsats i okkupasjonsårene, må man umiddelbart bli tilskynnet til å gå til den annen ytterlighet og la hele mannjevningen ligge.

Det er begivenhetene som får tale, så får heller personer og institusjoner tre i bakgrunnen. Den som har god samvittighet kan tillate seg den luksus.»

Bra sagt.

A. B., Trondheim

Hambro ville reise tiltale mot Fedrelandslaget

I forrige nummer av «Folk og Land» gjenga vi et brev, som Victor Mogens sendte en av våre medarbeidere for noen år tilbake.

Dette vedlegg fulgte med:

Fedrelandslaget hadde tatt opp en aksjon mot marxismen i Kringkastingen etter at institusjonen var blitt «nasjonalisert» (selv ofret jeg min stilling som

utenrikskronikør på denne aksjon, etter at Arbeiderpartiets propagandasjef, Haakon Lie, hadde stemplet meg som løgner i hele landets A-partipresse, fordi jeg i et foredrag hadde sagt at vi heller ikke kunne betrakte Sovjets nye forfatning av 1936 som demokratisk. Se forøvrig min brosjyre «Marxismen erobrer kringkastingen».) Fedrelandslagets aksjon fant et sterk resonans hos publikum, men ikke i Høyres partiledelse.

Som lagets fungerende formann skrev jeg til Høyres fører (Hambro) og spurte hvorfor ikke hans parti fulgte opp Fedrelandslagets aksjon. Jeg fikk et meget avvisende svar som sluttet slik: «Jeg kan bare beklage at vi mangler en lovbestemmelse som kunne gjøre det mulig å reise tiltale mot Fedrelandslaget for illojal konkurranse». (Nemlig om pengene, Fedrelandslaget konkurrerte ikke med Høyre om stemmene.)

Fedrelandslaget var utvilsomt den mest effektive propagandaorganisasjon som vi har hatt på den «borgerlige» front med en stab av unge, begeistrede medarbeidere (det er underlig hvor «pipen» er gått ut av de av organisasjonens sekretærer og redaktører som etter krigen ble overtatt av Høyre).

Høyre skulle ha kunnet høste fruktene av Fedrelandslagets arbeide i marken, men i stedet ble det motarbeidet og dets medarbeidere mistenkeliggjort av Høyres ledelse. Dette arbeid kostet naturligvis penger, og det — mente Hambro — var penger som burde flytt inn i Høyres kasse. Derfor burde organisasjonen være forbudt, p.g.a. «illojal konkurranse»!

Mallorca, Victor Mogens

MINNESTUND

Ved en enkel seremoni ble gravstedet til Vidkun Quisling bekranset den 24/10 kl. 13.

LEIE AV HYTTE e.l.

Jeg ønsker å leie hytte eller lignende på åremål. Gjerne nær fjell eller i skog.

Telefon (03) 78 50 10 Åmot, Modum (etter kl. 1800).

Bjørn Bjørnsen vil sprengre myten om de allierte

Etter utgivelsen av boken «NARVIK 1940» tok forfatteren, Bjørn Bjørnsen, en tur til Stavanger, der han som 15-åring begynte sin løpebane som journalist i «Rogaland Avis».

Han stakk innom redaksjonen, og ble naturlig nok intervjuet:

«... jeg vil sprengre myten om at de allierte hjalp oss og sto på vår side. De allierte drev oss inn i krigen. Det tyske overiallet på Norge var resultatet av en engelsk provokasjon. Det var et råttent spill med storpolitiske intriger.

— Og du er ikke det minste i tvil om at det er du som forteller sannheten?

— Jeg er overhodet ikke i tvil om at det er riktig det jeg skriver. Jeg har aldri hatt så god samvittighet for noe jeg har skrevet. Jeg står trygt på kildematerialet.

Hva har jeg gjort som forskerne mener er galt? Jeg har referert møter som en journalist ville ha gjort det. Jeg har vært journalist i 28 år, og ingen amanuensis skal lære meg å referere et møte.

Så jeg tar angrepene fra historikerne med knusende ro. Vil de angripe min måte å skrive på, må de også angripe hele den norske pressen og den måten presen arbeider på.

Det som ligger bak, er at historikerne vil ha eneretten, og når noen andre blander seg inn, blir de sinte slik som generalene blir når noen kommer inn på det som de oppfatter som sine enemarker.

Men historikeren lager et bilde som er tilpasset hans temperament, hva han legger vekt på og hva han ikke legger vekt på. Han skal ha et balansert syn, men i den balansegangen velger han side. Historikeren er ikke mer objektiv enn jeg er.

Jeg trekker ikke konklusjoner slik som historikerne gjør. Jeg forutsetter at leserne kan tenke sjøl. Jeg vil ikke servere dem ferdigtygd graut. Det har de fått servert nok av når det gjelder Norge og 9. april, sier Bjørn Bjørnsen fra Hillevåg og Stavanger.»

GI DETTE NUMMER VIDERE

till en annen når du har lest det! Det er en god måte å fremme vår sak på, og den kan også skaffe oss nye abonnenter.

FOLK og LAND

UAVHENGIG AVIS

Redaktør: Kåre Haugerud. (Treffes kun etter avtale.)

POSTADRESSE: Boks 924 Sentrum, Oslo 1 - Tlf.: (02) 19 06 71 (Tlf.svarer)

Kontortider: Enerhaugsplassen 4, Oslo:

Mandag kl. 17—20, tirsdag kl. 10—14 og onsdag kl. 18—21.

Abonnement: Pr. år kr. 80,-. I omslag kr. 100,-. Utlandet + kr. 10,-.

Giro: Post 5 16 45 04. Bank 6063.05.01248

Utgiver: A/S Historisk Forlag

Annonser forskuddsbetales med kr. 1,- + m.v.a., pr. spalte m.

Minstepris kr. 50,-

Trykk: Viking Boktrykkeri A.s

To fredsprisvinnere

Hva betyr det for Lech Walesa at han selv og hans arbeide for fred og frihet trekkes ned i sølen av maktthaverne i Polen, — at han baktales og æreskrenkes i Kreml, — når hans eget folk manifesterer sin troskap og tillit til ham. Gjennom ham ser hans folk Polens redning.

Hans veg til fred går ikke gjennom terror, umoral, forbrytelser og folkebedrag, heller ikke gjennom plyndring og hat, men gjennom gjensidig forståelse og solidaritet. Gjennom orden og rettferd.

Menneskene skal løftes oppover og ikke trekkes ned i blod og ruiner.

10. desember får Lech Walesa sin fredspris. Han fortjener den.

Her hjemme sammenlignes Lech Walesa med en annen vinner av Nobels fredspris, Carl Ossietzky.

For en hån.

Carl Ossietzky var Walesas direkte motsetning, og tilhørte den front som årets prisvinner nå kjemper mot med livet som innsats.

Han tjente verdensbolsjevismens krigspolitikk, og betraktet enhver kamp for fred som illusorisk, hvis den ikke også arbeidet for den revolusjonære sosialisme.

To ganger ble han av sitt lands demokratiske regjeringer (1923/1929) dømt for å ha forrådt militære hemmeligheter.

At denne mann fikk Nobels fredspris i 1936, viste hvor langt ned vi var kommet i mellomkrigstiden.

Årets tildeling er en oppreisning.

DOM OVER FREDS-SVIKERE

Vi har så ofte talt om «folkets rettskjensle», dette dyrebare smykke i vår lovgivning, som man alltid tar frem og pusser når maktthaverne er en smule i tvil om de gamle, gode norske paragrafer duger. Eller når de må gi innrømmelser til massene eller til de forskjellige pressgrupper.

Slik som under «landssvikoppjøret» etter okkupasjonen.

I skrivende øyeblikk er vi spent på om smykket blir tatt frem i forbindelse med saken mot den kommunistiske dekkorganisasjonen «Folkereising mot krig» (FMK) og dens blad «Ikkevold».

Som kjent er flere redaksjonsmedlemmer siktet etter lov om forsvarehemmeligheter, etter at bladet kom med opplysninger om militæranlegg i Norge.

Forlengst har en pressgruppe aksjonert i denne virkelige landssviksak, men denne gang kreves hverken dødsdommer, fengselsstraffer eller evig forfølgelse over de skyldige.

Tvert om er det politiet som skal «henges», — og grunnen er dets grundige og samvittighetsfulle etterforskning av «fredsorganisasjonens» «lekkasjer».

Hovedmennene, og siktelsen mot dem, hører vi lite om, og skal vi dømme etter pressgruppens skrik og skrål virker det som om de er englehvite uskyldigheter.

Nå ser vi frem til rettergangen, der vi i rettsalen vil møte gjengen av kommunistiske yrkesdemonstranter.

Og igjen undres vi på om vi ennå en gang skal oppleve dommeres unnfalighet i møtet med denne pressgruppe, ved at de lar «folkets rettskjensle» (d.v.s. pressgruppens) seire over lover og paragrafer.

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie

Kontortid: Mandag kl. 17—20, tirsdag kl. 10—14, onsdag kl. 18—21.

Postadr.: POSTBOKS 924 SENTRUM, OSLO 1.

Kontoradr.: ENERHAUGSPLASSEN 4, OSLO. TLF.: (02) 19 06 71.

NORSK OKKUPASJONSHISTORIE

Av Erling Ueland

Det er vel få mennesker i Norge som har vært så aktet som Johan Scharffenberg.

Han hadde alle de egenskaper skikkelige folk setter pris på.

Han var klok, grundig, samfunnsinteressert og bunn hederlig.

At han var modig, syntes han ved sin omtale av Hitler før og etter invasjonen.

Etter krigen hadde han også noe å fortelle folket. Det som nå skal gjengis er fra hans bok «Norske Aktstykker». Han drøfter her spørsmålet om skylden for at Norge kom med i krigen.

Hans konklusjon står på side 53:

«De fleste nordmenn er uvitende om okkupasjonens virkelige forhistorie, mange vil ikke oppgi myten om de alliertes englerene uskyld og tyskernes djævelske eneskyld for Norges skam og ulykke, de vil heller ikke se feilen i den norske regjeringens utenriks- og forsvarspolitikk. Her spiller også politiske partihensyn inn. Det eneste botemiddel er å få frem alle hemmelige dokumenter i Norge og utlandet.»

«Vitenskapens plikt er å søke sannheten for dens egen skyld, uten alle bihensyn. Men selv i politikken vil sannheten seire til slutt. Sannheten alene kan gjøre det norske folk åndelig fritt og friskt.»

Han forteller bl.a. om det forhandlingspress England øvet mot Norge og siterer utenriksminister Koht side 1:

«Eg trur for min part at England og Frankrike gjerne vil driva Noreg ut or nøytraliteten sin og inn i krigen.»

22/12 1939 i utenrikskom.

«Eg må vedgå at eg kan ikkje fri meg for den mistanken at den britiske regjeringa beint fram har sett seg til fyremål å driva oss inn i krigen.»

8/1 1940 i Stortinget.

På side 37-38 sier han:

«England vil helst ha oss inn i krigen. Tyskland vil helst ha oss utenfor, men ikke slik at vi bøyer oss for Englands krav som er forferdelige.»

«Fra norsk synspunkt er det kynisk, og det vitner om åndelig slapphet at det ikke synes å ha vakt oppmerksomhet hos oss.»

Han hevder at den tyske okkupasjon ikke var i strid med folkeretten. På side 8 står:

«Derfor ønsker jeg full klarhet over okkupasjonens forhistorie. En objektiv vurdering krever svar på følgende spørsmål:

1. Søkte vestmaktene å trekke Norge inn i krigen mot Tyskland? Forberedte de okkupasjon av baser på Norges kyst?
2. Førte Norge en strengt upartisk nøytralitetspolitikk? Vilde eller kunde Norge motsette sig vestmaktens planer?
3. Fant Tyskland skandinavisk nøytralitet mest fordelaktig for sine egne interesser?
4. Hadde Tyskland grunn til å frykte en britisk-fransk okkupasjon i Norge?

Den som svarer:

JA til det første spørsmål,

NEI til det annet spørsmål, JA til det tredje og fjerde spørsmål, blir logisk forpliktet til å erkjenne at den tyske okkupasjon 9. april 1940 var ikke folkerettsstridig.

På grunnlag av sikre kjensgjerninger anser jeg disse svar som Vitenskapelig riktige, jeg er derfor tvunget til denne smertelike konklusjon. Det har jeg også uttalt offentlig.»

Han er ikke enig med Churchill når denne sier at de små land hadde en moralsk plikt til å delta i krigen på Englands side.

På side 9 står:

«Norge og andre små fredelige stater hadde ingen skyld for hverken den første eller den annen verdenskrig, begge like uødig følger av stormaktspolitikernes dumheter og forbrytelser. Derfor hadde de små stater ingen moralsk plikt til å ta del i krigen som brikker i stormaktenes spill. De tjente menneskeheten best som fornuftens og humanitetens fristeder i en forrykt verden.»

På side 11 sier han noe som har adresse til mange:

(Forts. side 7)

Takk, og oppfordring:

Først av alt: Hjertelig takk for innkomne bidrag siden siste innbetalingskort fulgte med bladet.

Det betyr mye for den som har tapt sin ektefelle at det er noen som tenker på henne.

Det betyr mye for den som har tapt helse og førlighet at man ikke er alene om alle vanskeligheter.

Det betyr mye, i noen tilfeller alt, at man merker medmenneskelig solidaritet, varme og samkjensle. Ikke bare i ord, men i form av en konkret håndrekning.

Med dette nummer av bladet følger et innbetalingskort til Hjelpeorganisasjon for krigsskadede frontkjempere og falnes etterlatte.

Vi ber om at det blir brukt.

Hva vi kan bringe av hjelp og støtte avhenger av hvor mange som følger vår oppfordring, og hvor mye man er villig til å gi.

En sak er ganske klar: behovet for hjelp og støtte er større enn hva vi har maktet å imøtekomme.

Det vil bli glede i mange hjem om vi nå, før jul, kunne komme et lite stykke videre i vårt hjelpearbeide.

Oslo, 7. november 1983
E. SAXLUND (sign.)

(Bidrag sendes: Hjelpeorganisasjonen for krigsskadede frontkjempere og falnes etterlatte, Postboks 1407 Vika, Oslo 1, Postgirokonto: 5 18 07 08.)

NYTT FRA INO

GODT INITIATIV

Et av våre medlemmer i Bergen har utvist stor aktivitet i den senere tid ved å besøke biblioteker og personer som er potensielle medlemmer. For å spre opplysning om INO har han bedt om å få tilsendt eksemplarer av INO-katalogen og bøker i serien «Supplement til okkupasjonshistorien». Arbeidet bærer frukter, og vi håper flere vil følge opp den ivrige Bergensers gode eksempel.

Også et medlem i Nord-Norge går aktivt inn for å sikre at INO's bøker havner på bibliotekene. Han har bestilt flere eksemplarer av bøkene i serien «Supplement til okkupasjonshistorien» for å gi dem til lokale biblioteker.

Flere av dem som besøker oss jevnlig har funnet ut at det er viktig å ha et par eksemplarer av INO-katalogen og bøker liggende, slik at materialet kan deles ut til venner og andre interesserte ved passende anledninger. Vi minner om at INO-

katalogen «Hva er INO?» er gratis, og at eksemplarer av den kan bestilles fra vårt kontor.

BIBLIOTEKET

En av våre medlemmer på Otta har sendt oss en stor eske med bøker fra okkupasjonstiden. Bøkene er gått inn i biblioteket som stadig vokser. Medlemmer og sympatisører oppfordres fortsatt til å sende oss materiale til biblioteket. Vi mangler fortsatt mange bøker. Tidsskrifter, lokale meldingsblader, aviser o.l. er det fortsatt lite av. Vi vet at slikt finnes på mange loft rundt om. Det er viktig at alle hjelper til å gjøre biblioteket mest mulig komplett.

JULEMØTE

Det arbeides for å få arrangert et julemøte for venner av INO. Medlemmer vil få innbydelse pr. brev dersom bestrebelsene lykkes. Folk og Land-abonnenter er også velkommen. De kan henvende seg til avisens kontor for nærmere opplysninger.

Rasediskriminering — ingen ny foreteelse

Som et apropos til all diskusjonen både i presse og TV i det siste om disse spørsmålene, kan det være fristende å trekke frem Jens Bjørneboes bok «Stillheten» — eller «bestialitetens historie» — hvor han på en glimrende måte holder et speil opp for oss europeere og vår grufulle historie på dette området, og det speilbildet er ikke noe særlig pent, men svært nyttig i tider som disse.

Det blir så ofte referert til Hitler og hans raseteorier når disse problemene blir brakt på bane, men egentlig så var det jo ikke han som startet elendigheten, — det ble gjort flere hundre år før, i og med europeernes «kolonisering» av resten av verden. Eller for å sitere Ali, en farvet gjennomgangsperson i boken: «Dere snakker så meget om deres egen Hitler, men for oss er det intet spesielt med Adolf Hitler. Det eneste er at Hitler forsøkte å gjøre det samme innenfor Europa, som de hvite inntil i dag gjør utenfor Europa. For oss er det intet nytt i det. Et par tekniske sider kan være nye, — la oss si gasskamrene, tempoet og presisjonen i folkemordene, — men disse variantene er faktisk mer humane enn hva de hvite har benyttet seg av

i de farvedes verdensdeler. Vi er vant til det, det ryster oss ikke. Vi er ikke det aller minste sjokkert over hitlerismen, — den er bare en innadventt versjon av den vanlige hvite fremgangsmåte. Hitler er intet spesielt. Raseideologien og herrefolk tanken er ikke Hitlers påfunn — hver eneste fransk eller engelsk eller hollandsk kolonialkorporal som Vår Herre har skapt, har levet i de samme idéene som fascistene. Men for dem var det så selvsagt at de ikke behøvde å holde taler eller skrive bøker om det. Jeg begriper overhodet ikke hva dere hisser dere opp over? Det er bare lærerikt for dere en gang selv å bli behandlet som dere i flere århundrer har behandlet andre. Dere burde være Hitler takknemlig — for dere har i det minste lært noe av ham, — eller i alle fall *kunnet* lære noe av ham.»

Videre sier han: «Summen av hele kolonihistorien er at begge parter er blitt sjelelig skadet av møtet, — både kolonifolkene og koloniherrerne er syke etter det som har hendt de siste århundrene. Man kan selvfølgelig spørre seg hvem som ble de galeste til slutt, — koloniherrerne eller de innfødte som gikk i stadig dødsangst for dem. Etter flere

århundreder av terror er ingen av partene normale lenger, hverken bøndene eller ofrene.»

Og Bjørneboe trekker den konklusjonen at det er følgene av dette vi fremdeles sliter med og som er opphavet til det meste av vår elendighet. Han har sikkert rett.

Han beretter i kapitel etter kapitel om vårt forferdelige synderegister, og at «synet av andres land og rikdommer ble til en besettelse av begjær, en galskap i Europa, en tørst etter gull som utslettet all menneskelighet og anstendighet hos de mektige. Med Kirkens velsignelse fulgte røvertokt på røvertokt. Møtet med de andre verdensdeler utviklet seg til en orgie i blod og gull, — blodet fløt ned i den hjemlige jorden i Asia, Afrika og Amerika, — og gullet fløt i strømmer til Europa. I århundrer raste galskapen, og Europa vennet seg til at all jordens rikdom som en selvfølge tilhørte oss. Over alt skulle man bøye knær og nakke for inntrengerne. Og verden er stadig delt i to, i herrerne og tjenerne, men den knaker i sammenføyningene. Kjærligheten til andres gull, likegladheten overfor andres blod, — dette er hovedsymptomene. Det er bare å følge blodsporene».

Han forteller videre om hvordan de kristne fullstendig ødela de opprinnelige amerikanske og afrikanske kulturer, hvordan India ble delvis ødelagt, Kina mindre, men i Japan oppnådde de ikke å ødelegge noe særlig i det hele tatt, fordi de gjennomskuet de hvite, og de kristne «misjonærer». De forsto bedre enn noen andre hvilken uhyrlig frekkhet, hvilken ubeskrivelig uforskammethet det var av de hvite å ville misjonere der. De ble dypt oppbrakt over det åndshovmod som ligger i at de hvite, i dette tilfelle fortrinnsvis de skamløst grådige portugisiske ut-sugerne — i det hovmod som ligger i at disse utsugerne kommer til et fremmed land med en høy, selvstendig kultur og sier: «Vår religion er bedre enn deres! Vi har den riktige Gud, og nå skal dere lære at Gud har åpenbart sannheten for oss. Det er forbausende hvor få kristne det er som fatter hvilket ubeskrivelig åndshovmod det ligger i misjonstanken.»

Av denne grunn, Japans isolasjon og sunne mistro til de hvite, klarte europeerne aldri å destruere landets kultur, økonomi og politiske, nasjonale uavhengighet. Japan ble aldri europeisk koloni. Japanerne mente at Ja-

pan tilhørte innbyggerne og ikke Kirken.

Jeg tror det vil være sunt for oss å huske på dette som Jens Bjørneboe har skrevet en hel bok om, at rasediskriminering ikke er noen ny foreteelse på jorden, men at den har lang tradisjon bakover i historien, og at vi europeerne bør skamme oss over å ha vært «foregangsmennesker» på dette området. Hitler blir en ren dilletant i forhold til hva englendere, franskmenn, hollendere, portugisere og spanjere har brakt det til gjennom flere århundrer, og at vi alle ble gale av det, og er det fremdeles. Blodsporene lar seg vanskelig slette ut.

Og jeg kan godt forstå at Bjørneboe med sitt følsomme sinn og nervene utenpå huden, først prøvde å drukne seg i alkohol og siden frivillig forlot denne gale og grusomme verden. — Han sier selv at «hva det dreier seg om, er ikke sjelen i seg selv, og enda mindre den omgivende verden i seg selv, men om møtet mellom et menneskesinn og verden». Og det skal det ofte gode nerver til å tåle. Faktisk må man vel nesten være litt avstumpet for å komme helskinnet fra det, dessverre.

Sølvi Sund
«Samhold/Velgeren», Gjøvik

Politikk og polemikk

Skattepenger som overskudd

Bladet «Fremskritt», den 27/4 nr. 17, kommer med følgende interessante opplysninger om ARBEIDERBLADET's økonomiske «fremgang»:

Arbeiderbladet må basere nesten 20 prosent av sine inntekter på produksjonsstøtte fra staten. I budsjettet for 1983 opererer Arbeiderbladet med 99,3 millioner i inntekter. 16 millioner av dette er produksjonsstøtte og 0,9 millioner samdistribusjonsstøtte.

I 1981 hadde avisa ca. 28 millioner i inntekter på annonser, mens tilsvarende for 1982 bare 29 millioner. I realiteten en nedgang på 8-10 prosent når en tar hensyn til inflasjon i samme tidsrom.

I årets første måneder har Arbeiderbladet hatt en annonseøkning på over 20 prosent. I januar hele 25 prosent.

Til tross for at avisen mottar

enorme beløp i statlig støtte så kalkuleres det i avisens kostnadsoverslag med over to millioner mindre i utgifter enn i inntekter. Det vil i praksis si at avisen i 1983 vil gå ut med overskudd betalt av skattebetalerne hvis avisen har budsjettet korrekt.

Nasjonen og Handels- og Sjøfartstidende får til sammenligning «bare» 6,4 og 3 millioner i statlig støtte. Bør kanskje nevnes at Fremskrittspartiet har foreslått å redusere den offentlige støtte til avisene, og programfestet å fjerne den helt.»

Ikkje folkerettsstridig

I «DAG OG TID» anmelder major Blindheim boken til Walter Fyrst:

Det som verkeleg undrar meg er at Fyrst er så lite opptatt av at krigen mellom Norge og Tysk-

land i røynda slutta i juni 1940. Det er sanninga og det kjem til å bli historias dom også — etter dei mange og merkelege bortforklaringane av denne verkelegheita vi har sett sidan 1945. At krigen var slutt og Norge effektivt okkupert i samsvar med folkeretten i og med kapitulasjonsavtalen 10. juni 1940 er udiskutabelt. I staden for å halde seg til dette faktum, freistar Fyrst, lite overtydande, å forklare kvifor han melde seg inn att i NS og kvifor han melde seg til frontinnsats mot Sovjetunionen. For Fyrst å melde seg frivillig i aust var ikkje meir folkerettsstridig enn det var for meg å melde meg frivillig til Storbritannia til innsats for Nygaardsvold-regjeringa.

Vi trenger eldre fotos

INO's samling av fotografier er altfor dårlig.

Den ansvarlige for denne del av arkiveringen ber oss skrive at det innestås for rask retur av filmer eller slides vi får låne.

Se etter i skuffer og skap, på loft og i kjeller: kanskje finner du fotos fra «den gang».

Bruk adressen: A/S Historisk Forlag
Boks 924 Sentrum, Oslo 1.

De baltiske lands skjebne

Noe forkortet gjengir vi fra «Morgenbladet» (30. juni) et interessant innlegg av Einar Haakon Sørensen:

«Ved besøk i Moskva høsten 1941 godkjente Mr. Anthony Eden — som engelsk utenriksminister — de baltiske stater som russisk interesseområde. Da USA kom med i krigen året etter, innbød ikke krigssituasjonen til grensediskusjon. Men USA gav heller ikke noe samtykke til en russisk ekspansjon — mot vest — på de baltiske staters og Polens bekostning.

Det er god grunn til å poengtere USA's holdning. Og i samme forbindelse bør nevnes de baltiske staters spesielle stilling i USA. Denne er lite kjent i Europa. Men det faktiske forhold er at Estland og Lettland oppretholdt sine legasjoner i Washington DC lenge etter at den russiske okkupasjon var et faktum. Forholdet varte ved til langt ut i 50-årene. Det samme gjaldt for personell, tilknyttet legasjonene. For landflyktige baltere var denne status utvilsomt en støtte. Det er vel også

medvirkende til at så mange har søkt om å komme over til USA.

I krigens siste år og umiddelbart etter freden var jeg norsk forbindelsesoffiser til British 8 Army Corps — som endte opp i Lübeck. I embeds medfør hadde jeg med repatriering av norske fanger og deporterte fra Tyskland å gjøre. Derigjennom fikk jeg adskillig kontakt med flyktningsproblemet. Jeg traff mange baltere, for hvem situasjonen i 1945 syntes desperat. Mange av dem samarbeidet mer eller mindre med tyskere og Wehrmacht i årene fra 1941 og frem til sammenbruddet. Man får prøve å tenke seg inn i deres situasjon. De hadde under krigsårene ingen andre å støtte seg til enn Tyskland. Dette Tyskland var opphørt å eksistere. Men det rommet millioner av flyktninger, deporterte og krigsfanger av øst-europeisk nasjonalitet, som nu skulle repatrieres til sine respektive hjemsteder. For balternes vedkommende: Sovjet-russland.

Og stillet overfor dette faktum, foretrakk balterne et hvilket som helst alternativ.

Hvem var Jonas Lie?

Heldigvis har ikke «Morgenbladet» tidligere sjefredaktør, CC, helt forlatt sin gamle avis.

Som fast spaltist gleder han oss fortsatt med sin penn.

Jeg har sakset nedenstående, som jeg håper De vil ta inn i «Folk og Land».

Det er jo skrevet så lite om Jonas Lie i bladet vårt.

Turid Bl., Trondheim

«I sin fengslende bok «Lille Moskva — den glemte krigen», skriver Kjell Fjørtoft adskillig om politifullmektig Jonas Lie som var fører for «Germanske SS Norge» inntil malaria innhentet ham på Skallum i mai 1945.

Fjørtoft forteller om at Jonas Lie som i 1939 var sjef for utrykningspolitiet, i november ble beordret til Kirkenes for å forestå overvåkingen i Øst-Finnmark samt kontrollere de finske flyktninger som kom til Norge. Forfatteren opplyser at det var statsråd Trygve Lie som stod bak beordringen. (Påstanden vil jeg ikke benekte, selv om Trygve Lie overtok Handelsdepartementet i juli 1939, samme dag som Terje Wold rykket inn i Nygaardsvold-regjeringen som justisminister. Den senere utenriksminister var jo utvilsomt en dominerende faktor i alle regjeringer han var medlem av).

Registrert

«Lille-Moskva»s forfatter hevder at det ikke var noe å utsette på Jonas Lie's kvalifikasjoner som politimann, og opplyser at politifullmektigen organiserte en bred overvåking, og at over tusen nordmenn ble registrert i hans kartotek. Fjørtoft tilføyer:

«Dette overvåkningskartotek som ble liggende igjen i Kirkenes våren 1940, skulle komme til å få de alvorligste følger for mange nordmenn, ikke bare under krigen, men også i årene etter at krigen var slutt».

Forfatteren viser tydelig i sin beretning at politifullmektig Lie's kartotek som falt i okkupasjonsmaktens hender fikk særdeles ubehagelige følger for mange av våre landsmenn i krigsårene. Men jeg følger ikke tankebanene når det hevdes: — «også i årene etter at krigen var slutt».

Et misgrep

I fotnoter skriver Kjell Fjørtoft: «I ettertid kan det uten videre slås fast at det var et misgrep av dimensjoner fra Justisdepartementets side å sende nettopp Jonas Lie østover. Og det er da også ganske påfallende at det på offisielt hold, både innenfor Justisdepartementet og politi, ikke er mulig å fremskaffe særlig mye materiale omkring personen Jonas Lie til tross for den rolle han spilte under krigen. Det er som om det er lagt en død hånd over alt det som angår Jonas Lie. Det materiale som omhandler ham er fremdeles hemmeligstemplet. Og det kan en forstå, siden det var Justisdepartementet som satte ham til å spille en av hovedrollene i det drama som utspilte seg i Øst-Finnmark i månedene frem til tyskernes angrep på Norge den 9. april 1940».

Var det et «misgrep av dimensjoner» å sende utrykningsjef Jonar Lie til Finnmark i 1939?

Det kan henvises til at mannen ble sjef for Politidepartementet og «Germanske SS Norge», men er det ensbetydende med at Trygve Lie, Terje Wold og deres embedsmenn var bevisstløse i gjerningsøyeblikket da beordringen fant sted?

Posisjon

La oss se litt nærmere på personen Jonas Lie. Han var født i 1899, sønn av forfatteren Erik M. Lie som blant annet tok initiativet til stiftelsen av Den norske Forfatterforening. Jonas Lie's onkel Michael Lie var en av våre fremtredende diplomater, blant annet sendemann i Roma og Madrid, farfaren var en av de «fire store», dikteren Jonas Lie.

Politimannen Jonas Lie hadde i 1939 utvilsomt posisjon på grunn av de internasjonale oppgaver han hadde hatt. I 1935 var han leder for den internasjonale politigruppe som overvåket folkeavstemningen i Saarbrücken. Tre år senere var han internasjonal Kommissar ved en annen folkeavstemning i Sandaschak (Alexandrette).

Da Vidkun Quisling «overtok regjeringsmakten» 9. april 1940 og i Oslo leste opp navnene på sine statsråder, var nok justisministeren Jonas Lie det mest kjente navn. Lie befant seg i Kirkenes og protesterte. I parentes bemerket var ingen av de «oppnevnte» statsråder forespurrt, og flere tok avstand fra «bananrepublikk-kuppet», etter min mening kanskje verdenshisto-

riens mest ansvarsløse «makt-overtagelse».

Fangenskap

Jonas Lie meldte seg, så vidt jeg vet, ved flere militære tjenestesteder for å kjempe mot inntrengeren, men kom ikke i kamp fordi ingen militære sjefer stolte på ham etter «statsrådsutnevnelsen». Derimot havnet han i tysk krigsfangenskap, noen få dager. Allerede tidlig i mai dukket han opp i Oslo, og dette kan det settes spørsmålsteget ved. 6. mai (1940) bragte Dagbladet et intervju med Jonas Lie, der han nok en gang tok avstand fra Quisling og dennes april-regjering. Samtidig ble han politiinspektør, mens NS-hovedorgan raste mot denne «forræder mot den nasjonale sak».

NS «kvote»

Under de historiske beklemmede riksrådsforhandlinger var det åpenbart ingen særlige innvendinger mot Jonas Lie som politiministerkandidat, og han utgjorde ingen del av NS «kvote». Dette til tross ønsket Reichskommissar Josef Terboven Jonas Lie som «Nasjonal Samling»s fører, da det hadde lykkedes å eksportere Quisling til Tyskland sommeren 1940. Men etter alt å dømme ble Jonas Lie ikke medlem av NS før i september 1940.

Jonas Lie gjorde frontinnsats for tyskerne, var kommissarisk statsråd, Quisling's politiminister, fører for «Germanske SS Norge», avla offentlig troskaps-

ed til Der Führer Adolf Hitler og til Føreren Vidkun Quisling. Men Quisling's mann var han ikke. Var han Hitler-Tysklands særlige samarbeidspartner innen NS? Var han Hitlerregimets vervede ombudsmann i Norge — og fra hvilket tidspunkt?

Stillhet

Jeg er enig med Kjell Fjørtoft, det har vært nesten påfallende stillhet rundt denne Jonas Lie som har spilt en rolle i den voksne del av de 46 år han levde.

Hva jeg tror er at Jonas Lie var en skikkelig embetsmann inntil mai 1940, at han da falt for å bli satset på av makthaverne. Hitlers stedlige representanter i vårt da delvis okkuperte land, og så seg selv som Quisling's «remplaserer».

Tysk ærend

De mennesker som gjennom NS fikk en slags delvis maktposisjon under okkupasjonen oppfattet seg som ivaretagere av våre nasjonale interesser. Jeg er ikke i tvil om at et antall av dem, kanskje mulig endog et flertall, mente at de tenkte og handlet nasjonalt. Deres ambisjoner synes å ha vært hindring av at Norge ble en tysk provins, etter en Hitler-tysk seier i verdenskrigen. Jeg vet at en rekke av disse mennesker var bekymret over landsmenn som gikk tyskeres ærend *utenom* deres krets.

I etterkrigsårene har jeg snakket med flere ledende NS-mennesker som har omtalt andre på deres side med følgende: «Han var ikke vår mann, men tyskeres». Var Jonas Lie en av dem?

C. C.»

«Morgenbladet», 10. okt.

MÅNEDENS «PERNILLE»:

Jeg har stjålet overskriften, fra «NÅ», nr. 2 - 1983, og jeg tillater meg å gjengi den her. Brødtteksten under lyder som følger:

«Unge Høyres Landsforbund behøver ikke å være med på noen produktivitetskampanje. Som bedrift betraktet er organisasjonen hypereffektiv. Produktet? Den produserer politiske ledere nærmest på samlebånd; De senere år har suksessen vært så stor at man har kunnet gå til det skritt å etablere en egen «filial» på Stortinget: Løvebakken Unge Høyre». La meg rask tilføye at dersom «Aktuelt» fortsatt hadde eksistert, hadde en her kunnet skrive det samme ved å erstatte «Unge Høyre» med AUF.

«Unge Høyre er blitt Politikerskolen fremfor noen» heter det lenger ned i artikkelen før oppramsing av hele hurven fra Syse over Presthus og Osmundsen til Ramm og Kullmann Five følger. Jeg glemte Benkow i farten, under bildet av ham opplyses at han, nå sentralt i partiet, kom fra Østfold U. H., og at Sveinung Lunde også

er et av de unge, håpefulle skudd, ja, også Albert Nordengen og Sverre Stray har vært formenn i «Unge Høyre».

Jeg vet ikke om samlebånd smøres, teknikk er ikke min styrke, men jeg er ikke mann, så jeg kan uten å rødme vedstå meg det. Men samlebåndet fungerer plutselig ikke som det skal, velgersmøringen mangler. Det var valg og velgerne, disse som et svimlende tiendedels sekund bestemmer (jeg henviser til mitt innlegg i forrige nummer av «Folk og Land»), tilkjennega at de ikke lenger var så begeistret for samlebåndsdemokratiet. Stemme-kveget satt delvis hjemme, det er en måte å protestere på, eller de valgte ikke det de på samlebåndet — og som jeg ovenfor påpeker finns det flere samlebånd — mente de burde gjøre.

Riktignok kom nok en av dynastiet Harlem inn i det politiske liv, er det ikke så det heter, nemlig i bystyret i Oslo, men i det store og hele fikk politikerlauget et skudd for baugen. Og hør og hør: det er velgerne det er noe i veien med.

De forstår ikke sitt eget beste! Nei, de er jo ikke politisk skolert, som vår forhenværende statsminister uttrykte det i et intervju i radio en gang i våres, stilt overfor en uttalelse et legmenneske hadde dristet seg til å komme med.

Så langt var jeg kommet i mine betraktninger da jeg fra redaksjonen mottok et utklipp som var sendt meg fra en leser i Bergen fra «Bergens Tidende» 4.10.

Innlegget var tatt inn under «Brev», avvikere havner der, dersom det overhodet spanderes spalteplass og tryggsverte på dem. Under overskriften «Hjemmesiterte — hvem var det?» skriver en Thorbjørn Andersen fra Halden (antagelig har innlegget blitt refusert i lokalavisen og så har han vel hørt at «Bergens Tidende» er liberalt) om hva han betegner som «det politiske narrespill». Han stiller spørsmålet om hva demokrati er, og «dette er et spørsmål som man for alvor bør ta opp — nå som det samme demokratiet synger på siste verset. Hvis spørsmålet besvares ut fra nøkterne be-

traktninger — uten politisk svada — er jeg av den mening at Ola Nordmann og Kari Trestakk har all grunn til å rygge tilbake hvis dagens virkelighet og grunnen til utviklingen går opp for dem.» Thorbjørn Andersen skriver at vi er på vei mot et totalitært Norge, om «den politiske sammensvergelse (som) nå i klartekst (må) blottlegges en gang for alle. Ingen kan være tjent med det som for alvor er i ferd med å skje — verken nasjonalt eller internasjonalt — bortsett fra dem som har vært med på å planlegge det hele. Og de sistnevnte — har de ingen skrupler — er de psykopater på det verste?»

Det dreier seg om annen generasjon av de politikere som etter krigen dømte en folkegruppe i dette landet til evig fordømmelse, og som, ved uavlatelig henvisning til det redselsherredømme som angivelig hersket her under krigen — noe jeg ikke lenger tror på — har kunnet bygge opp et politikerdiktatur etterpå. Jeg tror at fedrene fra Eidsvoll (mødrene eksisterte jo

ikke den gang) ville ha fått hetta, dersom de hadde fått permisjon fra St. Peter til en gjestevistitt på jorden. *Demokrati* (jeg siterer fra Gyldendals Fremmedordbok) «et, folkestyre; styreform som gjennom stemmeretten gir det brede folk *avgjørende* (fremhevelsen er min) politisk innflytelse, politisk styreset som hevder åndsrihet, respekt for mindretallets rett og toleranse overfor andres meninger.»

Så gir da det brede folk gjennom stemmeretten uttrykk for at det ikke er enig med politikernes spill. Og så raser de. Kanskje det ville være en idé å innføre et system med politisk valgte som kontrollerte det som det brede folk la i konvolutten før den ble sluppet ned i urnen slik at det samstemte med deres ønsker? Slik ville de også bli skjernet mot den arbeidsløshet som kan true noen og enhver nåtidags.

Pernille

Slik havnet de på toppen

Våre Røde Kors-søstre på Zentralfriedhof i Wien

Bildet, kartet og reportasjen i «Folk og Land» nr. 7 har gitt oss en strøm av forespørslers. Nedenfor gis svar på noen av spørsmålene.

Den forbryterske skjenseldåden skjedde den 10. september 1944 da øst-socialistiske flyenheter — uten å respektere Røde Kors-tegnet, målrettet droppet tunge bomber mot et sykehus utenfor Wien. Hele 16 frivillige Røde Kors-søstre fra forskjellige land ble drept momentant, sammen med atskillige tyske sykesøstre, og selvfølgelig sårede av alle nasjonaliteter, også sovjetiske. Det er forferdelig å si det, men vi som deltok som frivillige hadde av og til følelsen av at Sovjet så på Røde Kors-merkede bygninger som en blink det skulle siktes etter.

De 16 Røde Kors-søstre var:

Fra Danmark 2:

Doris Christensen, født 7/2 1925, fra Nykøbing-Mors.
Sigrid Davidsen Lund, født 22/7 1922, fra Nykøbing-Mors.

Fra Flandern 3:

Lukretia van Laecke, født 24/4 1922, fra Sijsele.
Yvonne Dieltiens, født 4/9

1922, fra Turnhout.

Margrethe Borms, født 4/7 1921, fra Berchem.

Fra Wallonien 2:

Inge de Conick, født 4/9 1924, fra Nouville.

Margrethe Brunin, fødselsdato og hjemsted mangler ennå.

Fra Nederland 2:

Maria Smeets, født 17/12 1924 fra Posterholt.

Maria van Rijn, født 30/4 1922, fra Pijnakker.

Fra Norge de 7 før nevnte:

Ada Eriksen,
Stella Jakobsen,
Else Johansen,
Else Karlsvågen,
Ruth Olsen Lie,
Målfrid Teigland og
Henny Wiik.

Den som gav oss meldingen om gravene var lederen for «Suchdienst Flandern» (Adr.: Dom Saviostraat 15. B-2400 Mol 2.) herrn Eduard Ooms, og vi er ham meget takknemlig.

En rekke spørsmål er besvart direkte og kontakter etablert.

B. Ø.

6. Gebirgsdivisjon Nord

var i sommer 25 år. Begivenheten ble feiret som tidligere år i *Bad Windsheim*. Denne gang deltok også 50 mann fra den amerikanske divisjon som kjempet mot oss i slutten av 1944/45. De fløy spesielt over for sammenkomsten.

I alt var det ca. 800 til stede. Finland, Sverige, Norge, Østerrike, Tyskland m. fl. var representert. Fra divisjon Nord's jubileumshefte, gjengis et avsnitt som forteller at Skijegerbataljonen ikke er glemt:

«Der Schwerpunkt des Angriffs lag dabei weiter im Norden als 1942, nämlich im südlichen Grenzraum des Tiikso-Sees.

Die ersten schweren Angriffe in Stärke von sieben Infanterie-Bataillonen, unterstützt von Granatwerfern und Artillerie, richteten sich gegen die Sperren der Hasselmann-Stellung und den Stützpunkt Kaprolat (3./AA und Ski-Btl. «Norge»).

In hartnäckigster Abwehr hielten die dort eingesetzten Teile der «Norge» ihre Stellung tagelang und verzögerten so — wertvolle Zeit schaffend — den russischen Durchbruch. Die Tapferkeit der «Nordmänner» darf nicht vergessen werden.»

Og skal ikke bli det.

Oslo, den 17/10.

L.

«Nazismen» — høyre eller venstre?

I «Hjemmet» nr. 28 spør «Uenig»: «Var (er) nazismens ideologi å betrakte som et parti som bør plasseres til høyre eller venstre side?»

Etter å ha lagt fram spørsmålet for «fagfolk», svarer H. Aa. «ytterste høyre fløy», og sier at nazismen/fascismen var «rettet mot arbeiderklassen og dens filosofi».

Underskrevne er ikke historiker av fag, men jeg hører til den generasjon som har gjennomlevd hele den historiske periode da de nasjonalsosialistiske/fascistiske bevegelser oppsto, blomstret og brøt sammen. Jeg har hele tiden forsøkt å følge med i det som skjedde og gjøre meg opp en mening om det. Og jeg erklærer meg helt uenig med H. Aa. og hans «fagfolk». De nasjonalsosialistiske/fascistiske bevegelser kan i det hele tatt ikke plasseres innenfor det liberalistisk/marxistiske høyre/venstreskjema, da de bygde (bygger) på sin egen filosofi. I stedet for liberalismens kraftødende frikonkurranse, (darwin-ismens ideer overført til samfunnslivet,) og marxismens destruktive klassekamp, satte disse bevegelser den naturlige samhørighet mellom etnisk og kulturelt beslektede folkefeller. Økonomisk søkte de sitt utgangspunkt, ikke i spekulative, vidtløftige teorier, men i livets egne,

uforanderlige lover. (Eks.: Det «nazistiske» tyske pengesystem, som ikke var basert på gull, men på det tyske folks samlede arbeidskraft.)

Nå var jo de nasjonalsosialistiske/fascistiske bevegelser i de forskjellige land langt fra ensartede, og søkte ikke støtte hos de samme befolkningslag overalt. Det nasjonalsosialistiske tyske arbeiderparti hadde en meget stor tilslutning fra arbeiderne, og det samme var — bare i ennå høyere grad — tilfelle med Juan Perons bevegelse i Argentina. Flere fascistledere hadde sin bakgrunn i sosialdemokratiske organisasjoner, således Mussolini, og den engelske fascistfører Oswald Mosley. De tyske nazisters «martyr», Horst Wessel, er kanskje det mest slående eksempel — han var jo, som kjent, en gløddende sosialist. Om den norske «nazifører» Quisling fortelles det med krav på pålitelighet at han til å begynne med næret kommunistiske sympatier, men slo om da han lærte virkningene av den russiske revolusjon å kjenne. Og NS' politikk kan vel neppe kalles arbeiderfiendtlig, — NS-styret fikk jo f. eks. opprettet Låneplassen for studerende ungdom, samt gjort begynnelsen til den seinere godt utbygde barnetrygdordning.

Hobbyteoretiker

Hvis man ved begrepet «kriminelt regime» forstår et styre, som opretholder udrejsforbud for sine borgere — reelt stavnsbundethed — censur, et-parti styre og som døgnet rundt indoktrinerer landets befolkning, spreder løgnaktig propaganda og gjennom en systematisk udbygget agent- og terroristvirksomhed søger at undergrave den frie verdens stater, ja — så består FN idag af omkring 90 (!) af denne type — ud af 150.

De forenede Nationer har radikalt ændret ansigt siden sin etablering for næsten 40 år siden.

Blandt sådanne stater indtager Nord Korea en fremskudt position. Foruden de nævnte spesifikasjoner finansierer man der sine operationer genner regulært sørøveri, narkotikahandel og smugling. Ca. 170 000 mennesker holdes i koncentrationsleire og enhver form for opposition mod enehereren den 71-årige KIM IL-SUNG slås omgående og ubarmhjertigt ned.

Det er mere end beklageligt — det er skammelig — at nordens Radio og TV-stasjoner udspredde velvillig propaganda og rosende bemerkninger om dette terrorstyre!

Nord Korea

Ingen i vor verden ved nøjagtig, hvad der egentlig sker i

Claus i dag: Verdens kriminelle regimer

Av vår danske korrespondent

Nord-Korea. Det eneste man ved med sikkerhet er, at der forbedes en åben krig mod naboen Syd-Korea, og at man i de sidste 30 år har forsøgt at undergrave det vestligt orienterede land på alle tænkelige måder. Ved at grave tunneller under grænsen og sprede agenter og sabotører i landet, ved at opbringe fiskerfartøyer og handelsskibe — for derpå at forlange løsepenger og meget andet.

Kim Il-Sung er en af de mest bizarre skikkelser Orienten noensinde har oplevet. Han kalder sig — og forlanger at blive kaldt — «Universets Mester» og «Skabningens Herre» og fører et privatliv som sultanerne i 1001 Nats Eventyr.

Sovjetunionen bragte ham til magten efter 2. Verdenskrig, og det har man sikkert mange gange fortrudt i Kreml. I 1950 angreb han Syd-Korea og blev først i 1953 stoppet i sin invasjon — takket være FN-tropper og USA's gigantiske indsats af militær. Derpå blev der etablert en såkaldt demilitariseret zone ved den 38' breddegrad — en græn-

se der siden da er blevet krenket alvorligt ved 36 forskjellige lejligheder, hvor et nyt og totalt krigsudbrud var overhængende. I realiteten hørte krigen aldrig op, og kun tilstedeværelsen af ca. 25 000 mand amerikanske tropper sikrer landet mod at blive rendt overende af den aggressive nabo i nord. Syd Korea er dog ved at opbygge et forsvar, der nogenlunde kan stå mål med fjendens, men har de sidste 30 år lagt hovedvægten på at skabe et moderne, højt industrialiseret samfund efter vestligt mønster — en samfundsform der ikke levner meget tid til krigeriske intentioner.

Nord Korea er den første af de kommunistiske stater, som har indført et arveligt dynasti, og Kim Il-Sung har udnævnt sin søn Kim Chong-Il til sin efterfølger, og det lover ikke godt for fremtiden. Sydkoreanerne har fulgt hans utvikling fra barndommen og anser ham for en endnu større trussel end faderen. Ironisk utalte en sydkoreansk diplomat nylig: Vi ønsker Kim Il-Sung et langt liv, for der er store

chancer for, at ved hans død vil sønnen straks kaste sig over os for at konsolidere sin stilling i det forføngelige håb at kunne forene hele Korea under sit styre. Det vil ikke lykkes, men han kan ødelægge 30 års flittig genopbygningsarbejde og gøre hele vor halvø til en ruinhob.

En avis på Malta meddelte i foråret, at Kim Chong-Il befandt sig på øen. Officielt for at studere engelsk. Måske ønsker han som sin sovjetiske kollega Andropov at kunne virke som en studeret mand og kunne tale med sine modstandere i den frie verden som ligemand. Mere troligt er det, at han har haft hemmelige møder med Libyens leder — verdens terrorist nr. 1 — Gadaffi og ønsker dennes bistand til «befrielsen» af Syd Korea.

Nord Korea utfolder store bestræbelser på at skaffe good-will i Vesten og det nordkoreanske styre indrykker med jævne mellemrum annonser i nordiske aviser, hvor man priser sig selv, og de socialistiske styrede Radio og TV-selskaber i Norden's sam-

menspiste lobby af USA's fjender og yder et stort arbejde på at fremstille Syd Korea som det onde diktatur, der truer den fredelige nabo i nord og undertrykker sin egen befolkning.

Kendsgernerne taler et andet sprog. Medens sydkoreanerne ihærdigt arbejder på at skabe et samfund i pagt med vor tid og har meget succes med det, lever befolkningen i Nord Korea i et statisk, typisk socialistisk samfund med lav levestandard og enorme militærdgifter, der sluger hovedparten af nationalprodukt og overlader folket til koncentrationsleirfangens beskedne fornøjelser.

Hvilket ikke hindrer, at man kan invitere udenlandske delegationer til imponerende Potemkin-kulisser og forevise mønsterlandbrug og -fabrikker, medens man fylder dem med god mad og vin. Også nordiske politikere har fornøjet deltager i disse festlige begivenheder og begejstret skildret deres oplevelser i dete mønsterdiktatur.

Claus

NORD KOREA — facts: Areal 122 370 kvadratkilometer. Folketal 17.9 millioner. Hovedstad Pyongyang med 1.5 millioner. Gennemsnitlig inkomst per capita ca. 6 000 kr. p.a.

Russerne kommer . . .

(Forts. fra side 1)

Russland, og begynte underhandling med tsar Aleksander. Dette førte til den svensk-russiske traktat av 5. april 1812, der *Russland lovet Sverige hjelp til å erobre Norge*. Og siden 3. september 1813 var Danmark-Norge, som nå i årevis hadde vært i krigstilstand med Storbritannia, også i krig med Sverige, og etter 22. oktober også i krig med Russland.

Sommeren 1814 kom det til krigshandlinger mellom svenske og norske tropper, men det ble våpenstillstand 14. august 1814, Mossekonvensjonen. Har man lov til å anta at denne våpenstillstanden kom i stand etter påtrykk fra England, som fryktet at under langvarige krigshandlinger ville den svensk-russiske «hjelpetraktaten» trå i kraft, med fare for invasjon av russiske tropper i Norge, og med fare for at disse troppene ville sette seg fast i Norge, på tross av traktaten med Sverige.

Kristiania 19. oktober 1905:

Sitat. I et hemmelig stortingsmøte i dag har statsminister Chr. Michelsen opplyst at britene ville fornye sin garanti av Norges sikkerhet overfor Russland, forutsatt at prins Carl blir valgt til Norges konge. Michelsen er dermed stemt for at Stortinget fore-

tar kongevalg, uten først å la saken gå til folkeavstemning. (Men prins Carl forlangte folkeavstemning.)

Statsministeren endret sitt syn allerede 14. oktober da *Fridtjof Nansen* møtte i statsråd med skriftlig tilsagn fra den britiske utenriksminister om fornyelse av den såkalte novembertraktaten, dersom kong *Edwards svigersønn* får Norges trone.

Novemberkontrakten undertegnet i 1855 av England og Frankrike er den eneste felles-traktat av politisk innhold sluttet av det felles kongerike Norge-Sverige. De to stormakters løfte om å gripe inn mot russisk aneksjon, har særlig interesse for Norge med sine isfrie havner, som russerne lenge har vært interessert i.

Sitat slutt.

(Festningen Bomarsund på Åland ble som foran nevnt blåst i luften i 1854.)

Sitat fra *Adresseavisen* av 24/12 1980.

Russerne kommer

Det har lenge vært spent på grensen. Ingen glemmer de fem døgnene Grensekompaniet holdt pusten i 1968. I ly av snøvær og tåke rullet russerne frem en uhyggelig invasjonstyrke til grensen mot Norge. Da tåken

lettet, så de norske soldatene inn i munningen på utallige tanks, panservåpen og kanoner langs en ca. 30 kilometer bred front. I flere dager forsterket russerne oppmarsjen, og norske soldater lå i sine forsvarsstillinger med fingeren på avtrekkeren.

Kommer russerne?

Men etter fem døgn trakk de seg tilbake. Den skremmende *makt demonstrasjon* var over, men minnet lever i Grensekompaniet.

Fra flere av de norske observasjonspostene kan soldatene se russiske militærleire, militær aktivitet og øvelser. Fra Korpffjell, den mest øde og utilgjengelige av de norske grensestasjoner, har soldatene fra tid til annen orkerterplass til store russiske militærøvelser. Her øver den 45. motoriserte infanteridivisjon med støtte av fly og artilleri. Fra militært hold fortelles det til avisen at det angrepsmønster russerne ved slike anledninger øver etter, tydelig er basert på bruk av såvel taktiske atomvåpen som kjemiske stridsmidler.

Sitat slutt.

Hva sier så disse «Nei til atomvåpen» til dette?

Da undertegnede leste ovenstående avisreferat falt det i tanken at disse røde *Kremltsarene* skriker opp som furtne unger om uvennlige handlinger, så snart lille Norge rører litt på seg.

Ellers må man gi honnør til befal og menige i Grensekompa-

niet at de bevarte fatningen og ikke i befippelsen kom til å løsne skudd, slik at russerne fikk det slik de ønsket: å rykke inn i Norge etter provoserende opp-treden av Grensekompaniet. En husker vinterkrigen i Finland i 1939-40, hvor russerne måtte forsvare seg mot «finske provokasjoner» og grensekrenkelser. Banditter.

Jeg har hørt fortalt at under første verdenskrig ble Norge «invadert» av russiske «sagfilere». Det ble sagt at dette var russiske tsaroffiserer på spionoppdrag i Norge.

Vi vet at russiske militærfly til stadighet må avvises av norske jagere, når de nærmer seg våre områder, hva de nå har her å gjøre. I 1980 ble det foretatt 200 slike avvisinger, og hvis jeg ikke husker feil, var dette antall, 200 avvisinger av «fiendtlige» fly, nådd allerede i august 1982. En skulle ikke behøve å minne om disse (atom)-ubåtene som til stadighet krenker svensk territorium i Østersjøen, og hvem vet hvor mange sovjetiske ubåter og «nødstedte» sovjetiske spionskip som manøvrerer langs vår uoversiktige kyst.

Så undertegnede er ikke det minste i tvil om at Sovjet nå forbereder seg til virkeliggjørelsen av *Russlands gamle drøm: isfrie havner* og baser ved vår Atlanterhavskyst, og da bygger de nok Nordlandsbanen ferdig helt til Kola med norske slavearbeidere.

Man minnes for en tid tilbake radioforstyrrelser over hele Europa fra en kraftig sovjetisk sender i Kiev. Den ble taus etter at hele Europa protesterte, men prøven var vellykket, og denne senderen står sikkert inntakt til å settes inn den dag den røde hær setter seg i bevegelse. Så kommer selvsagt spørsmålet: Hvis Russland, og nå Sovjet, har slik lyst på våre isfrie havner, hvorfor har de ikke tatt dem før? Nei, av den enkle grunn at de ikke har vært sterke nok før, til å besette Norge, beholde rovet, ved overlegent å kunne avvise angrep fra andre makters inn-gripen for å hindre det.

Men i dag er de sterke nok, mer enn sterke nok, særlig da når NATO-forsvarsalliansen kanskje begynner å vakle under presset fra naive «fredsforkjempere».

Fra AP-hold ble det forkynt høyt og tydelig at Norge ikke skulle bli noen spydspiss for bygging av nye rakettbaser i Vesten. Nei, vel. Men man har nå inntrykk av at AP opptrer som spydspiss for torpedering av NATO.

Det var AP's «forsvarspolitik» og mangel på voksne, ansvarlige ledere som ga oss 9. april 1940.

Skal atter AP's «forsvarspolitik» og mangel på voksne, ansvarlige ledere gi oss et nytt 9. april?

Ole O. Mortensen, 2500 Tynset i «Hamar Dagblad».

Norsk okkupa- . . . Dat er for meg . . .

(Forts. fra side 3)

«Det er skjendig at først en sen efterslekt skal få vite hele sannheten, men ikke de samtidige slektledd som har lidt og lenge etterpå kommer til å lide under sine styresmenns feilgrep.»

Vi hadde forsømt vårt forsvar. Han refererte Sven Nilsen. Forsvaret er aldri blitt tatt alvorlig, . . . «vi er forrådt».

Churchill selv har medgitt at de allierte har skylden for at Norge kom med i krigen. Han nevner bok og sidetall der dette står. Og så sier han med adresse til våre historikere s. 38:

«Fra norsk synspunkt er det kynisk, og det vitner om åndelig slapphet at det ikke synes å ha vakt oppmerksomhet hos oss.»

På side 34 refereres fra Koht fra utenrikskomiteens møte om en melding som hadde kommet til Utenriksdepartementet:

« . . . Når russarane har fått sett igjennom dei krava som dei har reist i Finland vil de koma med ultimatum til den norske regjeringa um å avhenda isfrie fjordar i Finnmark.»

Dette spørsmål om faren for at Russland ville ta Finnmark ble ellers drøftet mange ganger i Komiteen.

Dette kan kanskje være noe å tenke på for dem som fremdeles hevder at frontkjemperne er moralsk mindreverdige.

Stavanger, Erling Ueland

(Forts. fra side 1)

Frå forordet som *Quisling* skreiv til «Universismen»:

«Den oppgave jeg har hatt for øye i denne bok, er den største et menneske kan sette seg; nemlig å tenne et nytt lys for menneskene, å skape en ny verdens- og livsanskuelse i tilslutning til erfaring og vitenskap. Ikke så meget en ny tro som en ny viten, et grunnlag for religion og moral, såvel som for statsvesen og vitenskap. Og et grunnlag som stemmer med den menneskelige tankes krav. Altså en enhetsoppfatning av tilværelsen som alle kan skjønne, og alle samle seg om, så at livet igjen kan leves med forente krefter. En enhets forklaring er det som kreves, ti da universets alle sider og deler utgjør ett hele, må denne overensstemmelse gjenspeiles i vårt bilde av universet.»

Jeg innbiller meg å ha løst denne oppgave.

I denne bok vil leseren altså finne utredet det som Hamlet taler om i den berømmelige dialog. På ingen måte mener jeg dog her å fremby en filosofi som ikke lar noen spørsmål igjen. Tvertimot. Oppstillingen av et slikt system som her er avhengig av vitenskapens utvikling; og vitenskapen er ennå langt fra fullkommen. Heller ikke kan et enkelt menneske beherske alle dens

resultater, og av de løste problemer fremgår nye. Derfor vil i disse betraktninger finnes mange huller, mange uopklarte detaljer, mange mangler som en mer fremskreden erkjennelse vil kunne rette på. Sikkert også forklaringer som utviklingen brutalt vil feie bort. Men hovedlinjene som hersker i denne bok, holder jeg for de riktige og endelige i oppfatningen av tilværelsen.»

Var Nasjonal . . .

(Forts. fra side 1)

Sverre Krogh

Krogh var formann i AUF, redaktør av ungdomsforbundets avis «Klassekampen», ble redaktør i Arbeiderpartiets nest største avis i mellomkrigsårene — «Arbeidet» i Bergen, og stortingsmann for Arbeiderpartiet og NKP.

Albin Eines

Eines redigerte «Ny Tid» i Trondheim, Vest-Finnmarkens Arbeiderblad og Norges Kommunistiske Parti's Hovedorgan «Norges Kommunistblad».

Håkon Meyer

Meyer var den første formann i Arbeiderpartiets ungdomsforbund etter bruddet med Komintern i 1923. Dengang skrev han: «Den sydtyske fascistbevegelse som har samlet seg under Hitlers førerskap i en «nasjonal-socialistisk» militærbevegelse, har med

all ønskelig tydelighet gitt tegnet på sitt reaksjonære innhold ved å sette det antisemittiske hakekors i sine faner».

Halvard Olsen

Olsen var formann for «Jern- og metall» i syv år fra 1918 og derefter formann i LO gjennom 10 år.

Mange spørsmål

«Hvordan kunne det ha seg», spør Øystein Sørensen, «at folk som var høyt skolerte marxister, folk som var blant de fremste ledere for arbeiderbevegelsen i Norge, folk som tusener av arbeidere og intellektuelle så opp til som revolusjonære idealer — hvordan kunne det ha seg at slike folk havnet i Quisling's leir?» Forfatteren tilføyer: «Noe helt tilfredsstillende svar vil vi kanskje aldri få. Til nå er det heller ikke særlig mange som har vært interessert i å gi noe fyldig og utdypende svar. De fem renegeatene er lite tilfredsstillende behandlet i arbeiderbevegelsens memoarlitteratur og mere eller mindre offisiell historieskrivning. Det er en tendens til å se på dem med dårlig skjult motvilje, til å glemme eller nedvurdere det de gjorde før 1940, til å skyve under matten eller fordømme i korte og skarpe ordelag det de gjorde etter 9. april 1940, og så være ferdig med saken. Vi kan kanskje si at de ikke bare er renegeater, de er også arbeiderbevegelsens dårlige samvittighet.

Folk og Land

Jeg tror imidlertid boken også er adskillig ubehagelig for kretsen rundt avisen «Folk og Land». Den består av tidligere NS-medlemmer, som ganske utvilsomt ville vært medlemmer av Nasjonal Samling selv i dag hvis partiet ikke var blitt forbudt. Denne krets poengterer at NS var et nasjonalt (nasjonalistisk) parti, og at hverken deres fører eller de selv var nasjonal-socialister. Langt på vei forstår jeg dem, fordi nasjonalist og synonymisert med «nazist» og dermed fis NS en underbruksstatus, fremstilles som en slags underavdeling av Adolf Hitler's NSDAP. «Folk og Land»-kretsen hevder at NS i okkupasjonsårene i første rekke var et bolver mot okkupasjonsmakten, der Herr Reichskommissar og for-tyskning. Dette skal jeg ikke gå inn på her, men jeg formoder at Øystein Sørensen's bok lite «passer» Folk og Land-kretsen, og jeg er spent på avisens behandling av boken.

Jeg håper jeg får anledning til å komme tilbake til akkurat det.

Vi kan forsikre Chr. Christensen at **FOLK OG LAND** vil behandle boken i sine spalter.

En anmeldelse vil komme, samtidig som vi oppfordrer leserne til å komme med sine svar:

Var Nasjonal Samling et arbeiderparti? Red.

Julehilsen fra venn til venn

I «gamle dager» hadde vi alltid med julehilsener i julenummeret. Der gamle kampfeller ga «låt» fra seg, gjennom gode ønsker til venner de hadde møtt på sin veg.

Vi vil gjerne starte på'n igjen med denne skikk, og oppfordrer lesere til å sende oss korte, hyggelige hilsener.

Men det haster. Desembernummeret går i trykken ganske snart, så du får toppen s e k s dager på deg.

Hilsnene bør undertegnes med navn.

U-landshjelp fra folk til folk

FOLK OG LAND har til det kjedsommelige advart mot Den reisende folkehøgskole i Halden, et underbruk av det danske marxistiske skolekonsernet Tvind.

Offentlige undersøkelser som er foretatt siste år, viser at våre anklager mot skolen ikke har vært overdrevet. Tvert om.

Gro-regjeringens økonomiske støtte til denne såkalte undervisningsanstalt er derfor også falt bort.

Dette er likevel ikke nok.

ALL Tvind-virksomhet i Norge må få en ende.

Dette gjelder også Tvind-prosjektet UFF (Ulandshjelp fra folk til folk) som samler inn midler til «folkelige bevegelser» i U-land, og som dessuten driver forretningsmessig virksomhet.

Skandalene omkring Tvind's innsamlingsarbeide, gjennom dette prosjekt, gir fullgod grunn til offentlig påtale, og straffeforfølgelse av lederne.

Når dette skrives er det ikke kommet noen ny reaksjon fra myndighetene.

Kommer den?

Internasjonalens forbrytelser mot indianer og hvit

Av Einar Giæver

Aftenposten/A-magasinet har nettopp hatt en reportasje-serie om latin-Amerika, og i første artikkel ble vi presentert for resultatet av kulturkollisjonen indianer/hvit; et ustabil, fredløst kontinent ennå i vår tid — identitetskriser — hverken indianer eller europeer, slår man fast! — Fruktene av europeernes invasjon av indianernes land. — Kanskje er dette kaos og evige uro en naturens «forbannelse» over forbrytelsen mot det indianske folk?! — En forbrytelse som på ingen måte viker tilbake for hva vi har lært om Hitlers jødeforfølgelser! — Hele den moderne amerikanske sivilisasjon er tuftet på — og hviler faktisk på fortrenningen av det indianske folk og dets kultur! — Men for å skape balanse her, må det påpekes at nasjonal undertrykkelse gjelder like meget den annen stor-makt — Sovjet — som eksisterer på bekostning av flere ti-talls undertrykte mindre nasjoner! — Slik har det vært til alle tider; menneskets store veikhet; erobrerånden —

jakten på andres eiendom, land og rike — makt — verdensrikens kostbare pris; undertrykkelse av folk og nasjoner! — Og ennå i vår tid har man ingenting lært! — I sin blindhet fortsetter mennesket å bygge Babel!

— I vår tid invaderes Europa av asiater og afrikanere, — med Internasjonalens velsignelse, — men utrolige nærsynhet — og manglende evne til å se de fremtidige konsekvenser! — Internasjonalens marxistiske side propaganderer med «forbrødring», «forståelse» og «solidaritet» — mens dens frukter andre steder i verden viser noe helt annet! — Internasjonalens kapitalistiske side drar sin kortsiktige nytte av fremmed arbeidskraft i lave lønninger.

— Europeiske planleggere og politikere har imidlertid begynt å bekymre seg for den «utviklingen» vi er inne i; nemlig at Europas eget folk er i tilbakegang — mens fremmedkulturelle grupper vokser!

— En vitenskapelig undersøkelse viser at denne «utviklin-

Et ord i rett tid . . .

I «Senter-Posten», valgavisen for Aurskog-Høland Senterparti, skriver Ragnar S. Grude:

— — —

— Vi bør gi ungdommen større muligheter til å forberede seg til oppgavene både som samfunnsmedlemmer og yrkesutøvere. — Er det egentlig noen, som i alle fall i særlig grad, tar de unge med på råd? Diskuterer vi for alvor utviklingen i samfunnet med dem? Prøver vi å gjøre dette med nærmiljø og samfunn interessant og forståelig? spør Grude.

Ta ungdommen med på råd

— Det svikter i kommunikasjonen mellom de unge og de eldre. Dette gjelder f. eks. styringen av lokalsamfunnet. Hvorfor ikke velge et «ungdomsråd» på lik linje med kommunestyret, og kalle de valgte representanter inn til møter i kommunestyret når det skal behandles saker som angår de unges interesser og muligheter i bygda? La dem møte som «de unges rådmenn», på linje med kommunens øvrige rådgivere.

Ungdomsrepresentantene kan naturligvis ikke stemme, men de kunne kanskje ha noe å tilføre debattene. En slik ordning kunne bidra til å vekke deres interesse for lokaldemokratiet slik det foregår i praksis. Vi bør ta ungdommen alvorlig og gi dem medansvar for det samfunn og den bygd de lever i.

Å få ansvar modner oss som mennesker. Det er naturlig at ungdom stiller krav. Men la kravene komme som frukt av innsikt og ikke som mer eller mindre blind protest. La de unge få en modningsprosess i styringen av samfunnet. Den må begynne i nærmiljøet.

Jeg synes også politikerne begynner i den gale enden i bestrebelsene på å gjøre noe med ungdomsproblemene. De stiller opp med alskens tilbud, men samtidig ofte uten å stille krav til de unge. Isteden blir de voksnes kravmentalitet overført på de unge. Det er vel slutt på den tiden da den enkelte av oss — eller i flokk — bare kan møte opp hos myndighetene med krav om ditt og datt.

Å leve i et fellesskap betyr ikke bare å kreve men også å yte.

gen» vil forandre de Europeiske landenes karakter, og at den politiske makt kan komme de fremmedkulturelle i hende. — Dette vil få vidtrekkende politiske, økonomiske og sosiale følger som vil skape enorme utfordringer for tilpasningen! — En professor Rudolf Ryezsohazy ved Louvain-universitetet i Belgia slår fast at dette er et signal om vår sivilisasjons (Europas) tilbakegang!

9014 Håpet, Einar Giæver.

Samfunnstjeneste

Ungdom som ikke er under utdanning eller i militærtjeneste, men går ledige, bør også få en sjanse til å gjøre noe meningsfylt — hva jo alt nyttig og ærlig arbeid er. *Hvorfor ikke utskrive dem til en «samfunnstjeneste» over en viss tid? Her kunne de få såvel teoretisk opplæring som opplæring i praktisk arbeid.*

Arbeidsoppgaver er det visse- ligen nok av. Tenk på alle vegger som bør settes istand eller bygges, og på de tusenvis av mål med ungsog som trenger pleie, planting, rydding av hogstflater, vedhogst, tynning av ungsog osv., påtrengende oppgaver. Her kunne ungdommen få høve til å gjøre en innsats til fordel for seg selv og for samfunnet. Og helst i organiserte former, med opptjening av poeng, rett til lønn avstemt etter alder og innsats. Som instruktører kunne en nytte lærere, som det jo etterhvert blir endel ledige av, til å ta seg av den teoretiske undervisning og ledige praktiske yrkesutøvere til å ta seg av den praktiske del av opplæringsprogrammet.

Her bør vi heve oss over motforestillingene om at systemet ble nyttig av de som hadde statsmakten under den siste krigen. Ideen om og praktiseringen av slike arbeidstjenestesystemer ble brukt i mange land lenge før krigen.

Arbeiderpartiets Olav Oksvik foreslo alt i 1938 innføring av tvungen arbeidstjeneste. En slik frivillig tjeneste ble støttet økonomisk av regjeringen Nygaardsvold fra 1936.

Senterpartiet har i 1983 i prinsippprogrammet forslag om en samfunnstjeneste som løsning på det sørgelige problem: Ungdomsledigheten.

Gi de unge utfordringer

Jeg synes det er viktig at vi som er voksne, og er med og styrer dagens samfunn, er med på å hjelpe våre unge ved å gi dem positive utfordringer. Det er Senterpartiet forpliktet til etter 1983-programmet.

Vi har alle så lett for først og fremst å stille krav til samfunnet. Vi burde heller prøve å etterstrebe visdommen i president John Kennedy's ord til USA's unge borgere: Spør ikke hva ditt land kan gjøre for deg, men hva du kan gjøre for landet!

Om vi forminsker den rent geografiske dimensjon i «ditt land» til «din bygd» blir ikke utfordringen mindre av den grunn!

Rystende dokument om en tragisk skjebne

For åtte år siden ble h.r.advokat Albert Wiesener engasjert som prosessfullmektig av Astrid Døvle Dollis Dahlgren. I år har Wiesener, på det meget velrenommerte P. A. Norstedt & Söners forlag i Stockholm, gitt ut en bok med tittel «Astrid D.D.D. — Ett offer för krigspsykosen under och efter den tyska ockupationen av Norge».

Boken har forord av fil. dr. Arvid Fredborg. I dette forteller Fredborg bl.a. at de kjente svenske advokater Hemming-Sjøberg og Sven Modigh anså behandlingen av Astrid Døvle Dollis som et justismord. Dr. Fredborg uttaler for sin del at «det rör sig om et skakande document». I en innledning skriver den svenske advokat Åke Victorin at han ikke kan fri seg fra mistanken om at norske myndigheter trakk saken i langdrag fordi myndighetene spekulerte i at den 80-årige og syke fru Døvle skulle dø slik at saken kunne henlegges.

Hvem var Astrid D.D.D. og hva dreiet prosessen seg om? Forfatteren lar henne besvare spørsmålene i bokens første halvdel. Vi får høre om angiveribeskyldninger fra London til tross for hennes kontakt med fremstående nordmenn på «rett side» og til tross for at hun vitterlig hjalp mange nordmenn fri fra tyske fangeleire. I et brev fra Oslo statsadvokatembete i 1954 omtales det at Astrid D.D.D. aktivt medvirket til å få flere skipsredere frigitt og at hun var behjelpelig med å få Einar Gerhardsen hjem fra Tyskland.

I annen halvdel av boken forteller advokat Wiesener om mortifikasjons-saken mot Staten. På vegne av sin klient la han ned påstand om at angiveribeskyldningene måtte bli kjent døde og maktesløse. Ettersom statsadvokat Karl Lous i 1954 konstaterte at det ikke forelå bevis for at Astrid D.D.D. hadde gjort seg skyldig i noe straffbart forhold under okkupasjonen, skulle man tro at det ikke ville by på problemer å få beskyldningene mortifisert. Men da kjenner man ikke norsk rettsvesen. Søksmålet førte nemlig ikke frem, og man må være enig med advokat Wiesener når han til slutt skriver at «ingen skal kunne si at ikke Visjinskis ånd har svevd over norsk jord etter krigen».

J. Sa.

ØSTFRONTMEDALJEN

Jernkorset og andre krigsmedaljer skaffes.

LP med taler av Hitler, Göring, Himmler, Goebbels m.fl. Militærmusikk og sanger på kassett og LP. Original super 8 filmer, farve, sort/hvitt, med og uten lyd opptak av kriegsberichtere fra mange frontavsnitt. Alt i original. Skriv til:

N. IMP, Postboks 545, 3101 Tønsberg.